

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

МАТЕРІАЛИ

**105-ї підсумкової науково-практичної конференції
з міжнародною участю
професорсько-викладацького персоналу
БУКОВИНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
присвяченої 80-річчю БДМУ
05, 07, 12 лютого 2024 року**

Конференція внесена до Реєстру заходів безперервного професійного розвитку,
які проводитимуться у 2024 році № 3700679

Чернівці – 2024

УДК 001:378.12(477.85)

ББК 72:74.58

М 34

Матеріали підсумкової 105-ї науково-практичної конференції з міжнародною участю професорсько-викладацького персоналу Буковинського державного медичного університету, присвяченої 80-річчю БДМУ (м. Чернівці, 05, 07, 12 лютого 2024 р.) – Чернівці: Медуніверситет, 2024. – 477 с. іл.

ББК 72:74.58

У збірнику представлені матеріали 105-ї підсумкової науково-практичної конференції з міжнародною участю професорсько-викладацького персоналу Буковинського державного медичного університету, присвяченої 80-річчю БДМУ (м. Чернівці, 05, 07, 12 лютого 2024 р.) із стилістикою та орфографією у авторській редакції. Публікації присвячені актуальним проблемам фундаментальної, теоретичної та клінічної медицини.

Загальна редакція: професор Геруш І.В., професорка Грицюк М.І., професор Безрук В.В.

Наукові рецензенти:

професор Братенко М.К.

професор Булик Р.Є.

професор Гринчук Ф.В.

професор Давиденко І.С.

професор Дейнека С.Є.

професорка Денисенко О.І.

професор Заморський І.І.

професорка Колоскова О.К.

професор Коновчук В.М.

професор Пенішкевич Я.І.

професорка Хухліна О.С.

професор Слободян О.М.

професорка Ткачук С.С.

професорка Годоріко Л.Д.

професор Юзько О.М.

професорка Годованець О.І.

ISBN 978-617-519-077-7

© Буковинський державний медичний
університет, 2024

ніж медицина. Будь-які зміни в суспільстві, як правило, завжди впливають і на стан медичної науки. Якщо проаналізувати історію розвитку медицини, то дійдемо до розуміння тісного взаємозв'язку медичних знань з філософією і релігією. Сферою впливу медицини завжди було тіло, а філософії – душа. З часом розуміння того, що людина - це не тільки тіло, але й душа, дух, виводить медицину передовсім на зв'язок не тільки з філософією, а й з релігією.

Мета дослідження. Щодо взаємин медицини та релігії в процесі їх історичного розвитку, можна дійти до висновку, що релігія і медицина протягом століть розвивалися у тісному взаємозв'язку, підтримуючи сакральні основи існування людського суспільства. Медицина, яка зароджувалась та існувала в стінах релігійних храмів сповідувала ті ж самі цінності, що й релігія. Медицина несла сакральний релігійний смисл та підпорядковувалась йому, вона була окремою професією, але в жодному разі не суперечила релігії, а підтримувала головні її ідеї .

Матеріал і методи дослідження. ХХ століття для медицини та релігії стало часом категоричного роз'єднання. Для релігії почала стверджуватись зовсім нова парадигма – формується секулярне суспільство, яке не потребує релігії для пізнавальної та соціально-практичної діяльності; це процес, унаслідок якого всі сектори суспільства, культури, різні суспільні групи та окремі індивіди звільняються від релігійного світогляду та впливу.

Результати дослідження. Релігія постає індивідуальною справою і не повинна втручатися в політику, освіту тощо. Філософія секуляризму стверджує, що існування надприродних сил принципово неможливо довести - якщо ці сили й існують, то вони недоступні вивченню. Наприкінці ХХ століття вчені світу спрогнозували, що ХХІ століття визначатимуть масштабні цивілізаційні зрушення, які торкнуться усіх сфер життя: економічної, політичної, духовної та культурної. Рубіж тисячоліття співпав з переходом людської цивілізації від індустріального суспільства до так званого інформаційного, появу якого пов'язують з інформаційною революцією, розвитком інформаційних технологій, що радикально змінюють суспільне життя. За таких умов спостерігаються суттєві зміни у взаємовідносинах релігії та суспільства, які отримали назву «постсекулярізм» - це збірна назва наукових теорій, які стверджують про суттєвий вплив релігійних вірувань і практик у сучасному суспільстві, необхідність конструктивної взаємодії між релігійною та світською сферами життя.

Висновки. Аналіз взаємозв'язків філософії, медицини та релігії виявив спільні їх прагнення у з'ясуванні найважливіших питань здоров'я людини та способів його досягнення. Вони давали нові вагомні підстави для утвердження в думці, що в реалізації своїх предметних завдань – лікувати тіло людини, медицина постійно буде виявляти свою обмеженість, бо в реальній практичній діяльності лікар має справу з цілісною людиною, складовими якої є тіло, душа і дух. Відкриття важливості духовного налаштування людини у процесі лікування (зцілення) слугувало підставою для розуміння не тільки ролі філософії для досягнення повноти осягнення людини в медичній практиці, але й релігії.

Телеки М.М.

СЕМАНТИКО-СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ КЛІНІЧНИХ ТЕРМІНІВ З КОМПОНЕНТОМ «ДИЗЕНТЕРІЯ»

Кафедра іноземних мов

Буковинський державний медичний університет

Вступ. Вчені виділяють кілька основних джерел виникнення глобальних проблем сучасності, серед яких неостаннє місце займає поширення у світі інфекційних хвороб. Щорічно ВООЗ реєструє більше 68 млн випадків діарейних захворювань. Причиною розповсюдження кишкових інфекцій є збільшення спектра мікроорганізмів, що зумовлюють розвиток інфекційних процесів. Інформація про різновиди кишкових інфекцій кодується у лексико-граматичній будові термінів, що позначають розлади, які спричинюють збудники.

Мета дослідження. На матеріалі латинської та англійської мов здійснити семантико-структурний аналіз клінічних термінів з компонентом «дизентерія» на позначення гострих інфекційних захворювань, що вражають шлунково-кишковий тракт.

Матеріали і методи дослідження. Для дослідження обрані Українсько-російсько-латинсько-англійський медичний енциклопедичний словник: А-Я (Петрух Л.І., Головка І.М., 2015); Українсько-латинсько-англійський словник-мінімум назв кишкових інфекцій та патогенних мікроорганізмів (Синиця В.Г., Телеки М.М., Мироник О.В., 2023). Методи дослідження: суцільної вибірки; етимологічний; опису; дефініційний; компонентного аналізу.

Результати дослідження. Здавна система клінічної термінології поповнювалася завдяки способам словотворення: морфологічному (афіксація), синтаксичному (словосполучення). Утворення термінів на позначення кишкових інфекцій висвітлює структурні особливості словотворення: прості похідні терміни; терміни-словосполучення. Однослівний термін «*дизентерія* грец. *δυσ-εντερία* < *δυσεντερία* ή важкий пронос») – утворений шляхом приєднання грецького префікса *δυσ* *dys-* («затруднення чогось, частина слова, що означає відокремлення, втрату, позбавлення») до кореня *εντερον* *enteron* (кишка) + флексія *-ia*; лат. *dysenteria*, дизентерія, англ. *dysentery* – гостре інфекційне захворювання, що уражує шлунково-кишковий тракт, переважно дистальний відділ товстої кишки. Афіксальний спосіб утворення відображений у прикметниках: лат. *dysenteroformis*, *e* < грец. *dys*↑ + *enter* + *інтерфікс* *o* + *формант* *-formis* (подібний, схожий) *дизентериформний*, англ. *dysenteroform* такий, що подібний до дизентерії; лат. *dysentericus*, *a, um* *dys*↑ + *enter* + *суф.* *ic(us)* *дизентерійний*, англ. *dysentery* такий, що стосується дизентерії або властивий їй. Словосполучення – продуктивний спосіб утворення термінів на позначення кишкових хвороб. Ад’єктивні словосполучення містять два і більше компоненти. Кожен прикметник позначає окремий різновид дизентерії, висвітлюючи додаткову інформацію про інфекцію, як-от: епідемічна дизентерія лат. *dysenteria epidemica* (*dysenteria*↑ + *epidemica* грец. *ἐπιδημία*, від *ἐπίδημος* поширений у народі), англ. *epidemic dysentery* різновид, який стає епідемічним і часто згубним, уражаючи значну кількість людей; катаральна дизентерія лат. *dysenteria catarrhalis* *syn. dysenteria alba* (*dysenteria*↑ + грец. *catarrhalis*, *e* грец. *κατάρρῃος*, від *katarrhéō* протікаю, стікаю), англ. *catarrhal dysentery* хронічна хвороба невідомої етіології. Структура деяких термінів містить іменник *dysenteria* + прикметник, утворений від родової назви збудників, що спричиняють захворювання, як-от: лат. *dysenteria balantidiasica* (бактерія *Balantidium coli*), балантидна дизентерія, англ. *balantidial dysentery*; гостра амебна дизентерія / синонім біла дизентерія лат. *dysenteria amoebica acuta* / *syn. dysenteria alba* (вид паразитичних амебозоїв – *Entamoeba histolitica*), англ. *acute amoebic dysentery*.

Висновки. Терміни на позначення кишкових інфекцій в латинській та англійських мовах мають подібні семантико-структурні характеристики. Ад’єктивний та епонімний компоненти доповнюють інформацію про інфекційні захворювання різної етіології.

Ткач А. В.

РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА ТА НОВІ РЕСУРСИ МОВОМИСЛЕННЯ

Кафедра суспільних наук та українознавства
Буковинський державний медичний університет

Вступ. Функціонування української мови набуває особливого значення в умовах повномасштабної російської агресії. Адже мова – це важливий складник національної ідентичності, потужний продуктивний засіб, завдяки якому утверджується народ, збагачується національна культура на різних етапах розвитку своєї історії.

Мета дослідження. Описати й кодифікувати інноваційні процеси у вітчизняній лексичній системі, що відбуваються нині, зокрема, безпосередньо, у період російсько-української війни.